

[Justitsministeren.]

Hanne Reintoft, at det var jo selve det principielle spørgsmål, det ærede medlem rejste her, spørgsmålet om, hvorvidt vi skal have fri hyrevognsordning eller vi ikke skal have det. Det spørgsmål har været drøftet ved første behandling og under udvalgsbehandlingen, og det er jo for så vidt allerede afgjort med den betænkning, der er afgivet, og jeg tror ikke, jeg kan føje mere til i anledning af det af fru Hanne Reintoft fremførte.

Hermed vil jeg endnu en gang takke udvalget for den grundige behandling af spørgsmålet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges med 143 stemmer mod 4.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om offentlighed i forvaltningen.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 24) findes i tidenden sp. 6890).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 151 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om valg til folketinget. (Valgkredsinddelingen m. v.).

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 138) findes i tidenden sp. 6905, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 2539).

Der var stillet 2 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Stæhr Johansen: Mellem anden og tredje behandling har udvalget holdt et møde, hvor man behandlede en række skrivelser fra forskellige valgkredse og forskellige partier i de forskellige egne af landet. Derudover har man behandlet det spørgsmål, som blev rejst under udvalgsbehandlingen mellem første og anden behandling, nemlig spørgsmålet om valgret for udenrigstjenestens personale. Allerede på et tidligt tidspunkt af udvalgsarbejdet modtog man en anmodning om, at der blev tillagt sådanne tjenestemænd, der af staten er beordret til at gøre tjeneste i det fremmede, valgret til det danske folketing, og det anførtes i denne forbindelse, at udenrigstjenestens personale er skattepligtigt, idet de i denne relation betragtes som havende bopæl i Københavns kommune, hvor udenrigsministeriet er beliggende.

Udvalget så med sympati på denne henvendelse, bl. a. fordi der er tale om danske statsborgere, som af regeringen er beordret til at forrette tjeneste i udlandet, i modsætning til danske, der frivilligt har valgt at opgive deres bopæl i Danmark for at slå sig ned i udlandet. Problemet var imidlertid, om imødekommelsen af dette ønske kunne ske uden en grundlovsændring, idet det hedder i grundlovens § 29:

„Valgret til folketinget har enhver, som har dansk indfødsret, fast bopæl i riget og har nået den i stk. 2 omhandlede valgretsalder, medmindre vedkommende er umyndiggjort.“

Det er naturligvis bopælskravet, der har givet anledning til tvivl, og når man ikke tidligere har givet disse medborgere valgret, er det jo, fordi man ikke har ment, at det kunne siges, at de fysisk havde bopæl i riget. Der blev derfor indhentet et responsum fra det retsvidenskabelige institut under Københavns universitet, og af denne lærde redegørelse, som er underskrevet af professorerne Bent Christensen og Allan Philip, fremgår

[Stær Johansen.]

det, at bopælskravet i grundloven er en retlig forudsætning, som lovgivningsmagten har en betydelig frihed til at fortolke, og at grundloven altid har stillet krav om fast bopæl som en valgretsbetingung, idet man har ønsket, at kun de, som er nærmere knyttet til det danske samfund, skal have valgret. Spørgsmålet om, hvad der nærmere ligger heri, må, siges det, kunne fortolkes efter en samlet overvejelse af forskellige faktorer. Det kan f. eks. ikke uden videre være afgørende, om en person har bolig stående i Danmark, som han ikke benytter, fordi han er i udlandet. Der har imidlertid aldrig eksisteret en lovregel, som med henblik på valgretsbetingungens har fastsat, hvornår en person skulle anses for at have fast bopæl. Der har været en vis administrativ praksis, som lovgivningsmagten imidlertid ikke kan være bundet af. Og ser man på anden lovgivning, hvor der lægges vægt på fast bopæl, kan der hentes bidrag til fortolkningen af begrebet, og her nævnes særlig, at det i international privat- og procesret antages, at diplomater og andre udsendte personer i statens tjeneste, der når som helst af staten kan beordres til at flytte til et andet land eller tilbage til hjemlandet, anses som bosat i det land, hvorfra de kommer.

I øvrigt er det vel karakteristisk for de af staten udsendte, at de lever i nær kontakt med hjemlandet og følger med i samfundsproblemerne, som de også følelsesmæssigt har tilknytning til.

Udtalelsen munder herefter ud i, at det ikke er i strid med grundlovens § 29, stk. 1, at give udenrigstjenestens personel, der er udsendt og forflyttelsespligtigt, valgret til det danske folketing.

Indenrigsministeren har herefter i et ændringsforslag til § 1 i lovforslaget foreslået, at såvel personer, der bliver udsendt til tjeneste i det danske diplomati eller i konsulære repræsentationer i udlandet, som personer, der af anden statslig myndighed er beordret til tjeneste i udlandet ved en international organisation el. lign., skal have valgret til folketinget. De pågældende foreslås optaget på valglisten i Københavns kommune. Optagelsen vil, ligesom det gælder for tilflytterlisten, blive betinget af, at vælgeren fremsætter begæring herom. Valgretten

gælder kun folketingsvalg og folkeafstemninger, derimod ikke de kommunale valg.

Der har i det folketingsudvalg, der har beskæftiget sig med disse problemer, været stor tilfredshed med, at man har fundet en løsning på dette problem, og jeg takker indenrigsministeren for de ændringsforslag, som han har fremsat, og jeg kan på samtlige partiers vegne anbefale de af indenrigsministeren stillede ændringsforslag til vedtagelse, hvilket jeg hermed har den ære at gøre.

Men så må jeg måske også komme med den tilføjelse, at jeg betragter det forslag til valglov, som nu forhåbentlig bliver vedtaget her ved tredje behandling, som et meget stort fremskridt, idet det giver så mange borgere som muligt, der har valgret, mulighed for at afgive deres stemme. Jeg tænker på det, som blev fremhævet under anden behandling, at man nu har gjort afstemning på sygehuse og på plejehjem mulig, og på, at vi nu også har fået ordnet spørgsmålet om alle de borgere, der af staten er udsendt til at gøre tjeneste i udlandet. Jeg håber derfor, at man kan vedtage valglovsforslaget, som det nu foreligger, ved tredje behandling.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Ændringsforslagene nr. 1 og 2
vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget
vedtoges enstemmigt med 151 stemmer; 3 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Der er i udvalgets tillægsbetænkning over denne sag gjort indstilling om, at udvalget vedbliver at bestå indtil samlingens slutning. Dersom ingen udtaler sig herimod, vil jeg betragte dette som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om realkreditinstitutter.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 159) findes i tidenden sp. 6615, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 2515).

Der var stillet 1 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Kampmann: Vi har mellem anden og tredje behandling behandlet to problemkredse. For det første at lovens vedtagelse vil give anledning til visse overgangsproblemer, og for det andet spørgsmålet om landsbyggefondens stilling i forhold til det almennyttige byggeri.

Baggrunden for ændringsforslaget er bl. a. visse overgangsproblemer for låntagere, som har disponeret i tillid til de tidligere lånebetænkninger. Der er således givet overgangsregler for lån til nybyggeri, hvortil der er truffet særlige dispositioner inden den 9. december 1969, da forslagene om skærpelse blev fremsat. Der er også givet overgangsregler for bindende tilsagn om lån, der er afgivet inden den 1. juni 1970 inden for rammerne af rationeringsaftalerne mellem Danmarks Nationalbank og realkreditinstitutterne.

Den anden problemkreds var spørgsmålet om landsbyggefondens stilling over for det almennyttige byggeri i forbindelse med lovens vedtagelse. Jeg vil i denne forbindelse gerne anmode boligministeren om at tilkendegive, dels at man, som det blev fremhævet i betænkningen ved andenbehandlingen, vil fastholde lejerindskuddet på de 6 pct. i almennyttigt byggeri, dels at man i forholdet til landsbyggefondens ikke fra boligministeriet tilsigter at ændre praksis i forhold til den praksis, der i dag er gældende.

Med disse bemærkninger kan socialdemokratiet anbefale ændringsforslaget og lovforslaget som helhed.

Boligministeren (Hastrup): Loven om realkreditinstitutter skal efter forslaget

træde i kraft den 1. juli i år. Med lovens ikrafttræden skærpes vilkårene for fremtidig optagelse af realkreditlån både med hensyn til lånegrænser, låneformål og løbetid. Der er givet overgangsregler for lån til det nybyggeri, for hvilket der var truffet særlige dispositioner inden den 9. december 1969, hvor forslagene om de skærpede regler blev fremsat her for Folketinget. Der er desuden overgangsregler for bindende tilsagn om lån, som er afgivet inden den 1. juni 1970 inden for rammerne af rationeringsaftalen mellem Danmarks Nationalbank og realkreditinstitutterne, således som hr. Kampmann også omtalte det.

For lån, der ikke omfattes af disse overgangsregler, vil skæringsdatoen for lån efter de hidtidige regler falde sammen med lovens ikrafttrædelsesdato. Dette gælder f. eks. lån til ombygninger, det gælder lån til landbrug eller til typehuse, hvortil der først er søgt byggetilladelse efter den 9. december 1969.

Der har været rejst tvivl om, hvorledes lovens ikrafttræden virker for lån, der er tilbudt efter de tidligere regler, og hvor låntageren har udstedt pantebrev for lånet inden den 1. juli 1970. Det er i denne forbindelse blevet fremhævet, at der ofte er lang ekspeditionstid på tinglysningskontorerne, ikke mindst her i hovedstadsområdet. På denne baggrund er det blevet anført, at det ikke ville være rimeligt, såfremt lovens ikrafttræden skulle have virkning også for låntagere, der har udstedt pantebrev for de tilbudte lån og indleveret dem til tinglysning inden lovens ikrafttræden, men hvor ekspeditionen på tinglysningskontorerne bevirker, at låntageren først kan aflevere pantebrevet til realkreditinstituttet efter lovens ikrafttræden og få lånet udbetalt.

Jeg vil på denne baggrund og også foranlediget af det, hr. Kampmann sagde, gerne udtale, at lån vil kunne berigtiges efter de tidligere regler på grundlag af pantebrev, der er indleveret til tinglysning inden lovens ikrafttræden, selv om de ikke når at blive færdigekspederet fra tinglysningskontoret inden ikrafttrædelsestidspunktet.

Hvad angår det andet spørgsmål, nemlig forholdet mellem lånegrænsen for det almennyttige byggeri og udlånene fra dette byggeris landsbyggefond, vil jeg gerne sige, at jeg allerede ved boliglovens tredje behandling, hvor et analogt ændringsforslag